

Programmeermethoden NA

Week 7: OOP & Modules

Kristian Rietveld

<http://liacs.leidenuniv.nl/~rietveldkfd/courses/prna/>

Universiteit
Leiden

Tweede programmeeropdracht

Uiteraard verwachten we weer een LaTeX verslag.

- Zorg je dat kunt printen!
- Uitgebreider dan vorige keer!
 - Uitleg programma.
 - Definitie en uitleg Lychrel-getal.
 - Tijdsverantwoording met behulp van een tabel.
- Zie ook het zevende werkcollege op website.

OOP

```
invoer = open("bestand.txt", "r")  
...  
letter = invoer.read(1)  
...  
invoer.close()  
  
lijst = list()  
lijst.append(143)  
lijst.append(542)
```

In dit programma maken we een object `invoer` van type `file`. We lezen uit het geopende bestand door de *methode* `read` te gebruiken. Tevens maken we een object `lijst` van type `list` waar we met behulp van de methode `append` elementen aan toevoegen.

OOP

In Python is het mogelijk om **object georiënteerd** (OO) te programmeren. OOP: Object Oriented Programming.

Het idee is om programma's op te bouwen in de vorm van objecten die data opslaan en die kunnen worden gemanipuleerd.

In feite komt dit neer op het volgende:

- We willen zelf object-typen ontwerpen.
- In een object kunnen we data opslaan.
- Via methoden op een object kunnen we het object manipuleren.

OOP (2)

Binnen een OO-programma hebben we:

- **objecten** (*trein, bus, donald*),
- van verschillende **klassen** (of ook wel **typen** genoemd) (*Voertuig, Eend*),
- en klassen (typen) hebben hun eigen **methoden** (*deurenSluiten, stoppen, kwaken*).

We hebben (stiekem) al gebruik gemaakt van objecten in Python: `file` en `list` objecten. Deze objecten hebben ook methoden: `read()`, `close()`, `append()`, `pop()`, enz.

Zelf klassen schrijven

```
class Wagon(object):  
    def __init__(self, hoogte, breedte, lengte):  
        self.hoogte = hoogte  
        self.breedte = breedte  
        self.lengte = lengte  
  
    def inhoud(self):  
        return self.hoogte * self.breedte * self.lengte
```

```
geel = Wagon(3.5, 4.0, 20.5)  
print "Inhoud", geel.inhoud()
```

Hier is `geel` een *object* van *type* (= *klasse*) `Wagon`.

Zelf klassen schrijven (2)

Wanneer een object wordt aangemaakt (gealloceerd of geïnstantieerd), dan willen dit object graag initialiseren. De methode `__init__` is een methode die automatisch wordt aangeroepen bij het instantiëren van een nieuw object van een bepaalde klasse.

Het opslaan van data in objecten gaat middels *attributen*. In het voorbeeld zien we dat in de methode `__init__` de attributen `hoogte`, `breedte`, `lengte` worden toegevoegd aan het object `self`. Later mogen nog meer attributen worden toegevoegd.

`inhoud` is een member-functie gedefinieerd binnen de klasse `Wagon`. Deze methode kan worden aangeroepen op alle objecten van type `Wagon`. Binnen member-functies is het eerste argument altijd `self`, welke een instantie van de klasse bevat. Met behulp van `self` kunnen de attributen van deze instantie worden uitgelezen. Let op de punt-notatie!

Zelf klassen schrijven (3)

Methoden in een klasse hebben altijd `self` als eerste argument.

```
class Wagon(object):  
    def zetLengte(self, lengte):  
        ...
```

Bij het aanroepen van een methode wordt het object voor de punt doorgegeven als de parameter `self` in de methode.

```
geel.zetLengte(40.5)
```

In de aanroep wijst `self` naar `geel`, en `lengte` krijgt de waarde `40.5`.

Zelf klassen schrijven (4)

We kunnen nog een klasse maken. Namen van methoden mogen worden hergebruikt, gezien dit een methode in een andere klasse betreft.

```
class Tanker(object):  
    def __init__(self, straal, lengte):  
        self.straal = straal  
        self.lengte = lengte  
  
    def inhoud(self):  
        return math.pi * self.straal * self.straal * self.lengte
```

```
t = Tanker(10.0, 30.0)  
# Roept aan: inhoud in Tanker, want t is een tanker.  
print t.inhoud()
```

Readers en writers

Hoewel buitenstaanders de attributen van een klasse direct mogen uitlezen, gaat het vaak met speciaal geschreven methoden: *reader* (getter, accessor) en *writer* (setter, mutator).

```
class Tanker(object):  
    # ... wat we al hadden ...  
  
    def geefStraal(self):  
        return self.straal  
  
shell = Tanker(10.0, 30.0)  
print shell.geefStraal()
```

En analoog voor writers. We noemen dit ook wel "Encapsulation".

Readers en writers (2)

Nog een uitbreiding voor Tanker:

```
def geefDiameter(self):  
    return 2.0 * self.straal
```

```
def maaklang(self, t):  
    self.lengte = t
```

Overerving (inheritance)

De klasse PersonenWagon wordt *afgeleid* (= *derived*) van de *ouder* (= *superklasse*) Wagon:

```
class PersonenWagon(Wagon):  
    # We erven "alles" van Wagon  
    def __init__(self, passagiers=0):  
        # Initialiseer superklasse  
        super(PersonenWagon, self).__init__(4.5, 4.0, 22.5)  
        self.passagiers = passagiers  
  
    def hoeveel(self):  
        return self.passagiers  
  
dubbelDek = PersonenWagon(450)  
print dubbelDek.hoeveel()  
print dubbelDek.inhoud()
```

Overerving (2)

Stel we hebben een klasse `Voertuig` met variabelen `gewicht` en `maxsnelheid` en een methode `belasting`. Er zijn afgeleide klassen `Fiets` (met eigen methode `belasting`) en `Auto` (met een extra variabele `soort`).

Met object `rijwiel` van type `Fiets` mag je gebruik maken van `rijwiel.belasting()`. Je krijgt dan de belasting speciaal voor een fiets.

Let erop dat je zelf de superklasse moet initialiseren.

Voorbeeld

Stel we willen een klasse schrijven om breuken op te slaan en ermee te rekenen. We kunnen daartoe de volgende klasse schrijven:

```
class Breuk(object):
    def __init__(self, teller, noemer):
        self.teller = teller
        self.noemer = noemer

    def geefTeller(self):
        return self.teller

    def geefNoemer(self):
        return self.noemer

    def vereenvoudig(self):
        # TODO
        pass

    def telop(self, breuk):
        self.teller = self.teller * breuk.geefNoemer() + breuk.geefTeller() * self.noemer
        self.noemer *= breuk.geefNoemer()

        self.verereenvoudig()

    def drukaf(self):
        print "{}/{ {}".format(self.teller, self.noemer)
```

Voorbeeld (2)

Vervolgens kunnen we een programma schrijven als:

```
# Maak breuk met teller=1, noemer=4
b = Breuk(1, 4)
# Tel daarbij op een breuk met teller=1, noemer=2
b.telop(Breuk(1, 2))
b.drukaf()
b.vereevoudig()
```

Voorbeeld (3)

Met een kleine aanpassing kunnen we zelfs breuken optellen met de operator + en breuken direct netjes printen!

```
class Breuk(object):  
    # ... wat we al hadden ...  
    def telop(self, breuk):  
        nieuwTeller = self.teller * breuk.geefNoemer() + \  
            breuk.geefTeller() * self.noemer  
        nieuwNoemer = self.noemer * breuk.geefNoemer()  
  
        nieuw = Breuk(nieuwTeller, nieuwNoemer)  
        nieuw.vereenvoudig()  
        return nieuw  
  
    def __add__(self, other):  
        return self.telop(other)  
  
    def __str__(self):  
        return "{}/{ {}".format(self.teller, self.noemer)
```

Vervolgens is mogelijk:

```
b1 = Breuk(1, 4)  
b2 = Breuk(1, 2)  
b3 = b1 + b2  
print b3
```


Geavanceerde onderwerpen

- Operator overloading
- Multiple inheritance
- Polymorfisme, late binding
- Klassen als iterators
- Class methods
- Properties

Modules en packages

- Tot nu toe hebben we alleen programma's geschreven die bestonden uit een enkel bestand.
- Code kun je verspreiden over meerdere `.py`-bestanden.
- Hoe roepen we een functie uit een ander `.py`-bestand aan?

import statement

- Een functie moet gedefinieerd zijn, voordat je deze in Python kunt aanroepen.
- Functies uit andere bestanden eerst *importeren*.
- We noemen dit soort andere bestanden "modules".
- Bundeling van modules: "package".

import statement (2)

```
# importeer de gehele module
```

```
import random
```

```
c = random.randint(1, 100)
```

Of:

```
# importeer een specifieke functie uit een module
```

```
from random import randint
```

```
# We hoeven nu niet de prefix "random." te gebruiken
```

```
c = randint(1, 100)
```

import statement (3)

```
# importeer de gehele module, maar onder een
```

```
# afgekorte naam
```

```
import random as R
```

```
c = R.randint(1, 100)
```

Zelf modules maken

- Hoe maken we nu zelf een module?
- Maak een apart `.py`-bestand met daarin functies.
 - Let op: gebruik geen streepjes of spaties in de bestandsnaam!
- Importeer het bestand met `import`. Laat dan `.py` uit de naam weg.

Voorbeeld

Stel we maken het volgende bestand `handig.py`:

```
def hallo():  
    print "hello world"  
  
def telop(a, b):  
    """Telt getallen a en b bijelkaar op"""  
    return a + b  
  
def vermenigvuldig(a, b):  
    return a * b
```

Voorbeeld (2)

En in dezelfde directory een bestand met een Python programma:

```
# importeer de gehele module,  
# let op we laten ".py" weg!  
import handig
```

```
handig.hallo()  
c = handig.telop(a, b)  
c = handig.vermenigvuldig(a, b)
```

Of

```
# importeer de gehele module, maar onder een afgekorte naam  
import handig as h
```

```
h.hallo()  
c = h.telop(a, b)
```


Voorbeeld (3)

Nog mooier, een bestand `breuk.py` met daarin:

```
class Breuk(object):
    def __init__(self, teller, noemer):
        self.teller = teller
        self.noemer = noemer

    def geefTeller(self):
        return self.teller

    def geefNoemer(self):
        return self.noemer

    def vereenvoudig(self):
        # TODO
        pass

    def telop(self, breuk):
        nieuwTeller = self.teller * breuk.geefNoemer() + breuk.geefTeller() * self.noemer
        nieuwNoemer = self.noemer * breuk.geefNoemer()

        nieuw = Breuk(nieuwTeller, nieuwNoemer)
        nieuw.verereenvoudig()
        return nieuw

    def __add__(self, other):
        return self.telop(other)

    def __str__(self):
        return "{}/{ {}".format(self.teller, self.noemer)
```

Voorbeeld (4)

De code om met breuken te werken staat nu netjes in een apart bestand. We kunnen dit gebruiken in een programma dat we aan het schrijven zijn:

```
from breuk import Breuk
```

```
b1 = Breuk(1, 4)
```

```
b2 = Breuk(1, 2)
```

```
b3 = b1 + b2
```

```
print b3
```

Tot slot

- A.s. vrijdag: deadline opdracht 2!
 - Denk aan het verslag: uitgebreider dan de eerste keer.
- Werkcollege: werken aan de opdracht.
- Vragenuren:
 - Donderdagmiddag circa 17:15 – 18:15
 - Vrijdagmiddag circa 13:00 – 17:00

Programmeermethoden NA

Week 7

Universiteit
Leiden